

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage[n]

Zaaknummer: 1086183

nvt

Behandeld door

Doorkiesnummer

Vries

R.B. Gras

0592-266763

10 februari 2021

Aan: Gemeenteraad Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA VRIES

gemeente Tynaarlo

Onderwerp: Herijking verdeling gemeentefonds

Geachte raadsleden,

Inleiding

De afgelopen twee jaar hebben de Ministeries van BZK en Financiën samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gewerkt aan de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Een nieuwe verdeling is nodig omdat de huidige verdeling niet meer goed aansluit bij de kosten van gemeenten. Dit geldt vooral voor het sociaal domein. Ook bestaat er al langer de behoefte de verdeling eenvoudiger te maken.

Gemeenten zijn op verschillende manieren, zowel ambtelijk als bestuurlijk, betrokken geweest bij de onderzoeken naar de nieuwe verdeling. Van belang is vast te stellen, dat besluitvorming aan een volgend kabinet gelaten wordt. Daaraan voorafgaand wordt de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies gevraagd en aansluitend ook de VNG. Definitieve besluitvorming over de nu voorliggende uitkomsten dient derhalve nog plaats te vinden.

Doelstelling

Het doel van de verdeling is om iedere gemeente een gelijkwaardige financiële uitgangspositie te geven, zodat ze een gelijkwaardig voorzieningenniveau kunnen realiseren tegen gelijke belastingdruk: mensen moeten in principe toegang hebben tot hetzelfde voorzieningenniveau en dat mag niet afhankelijk zijn van de plek waar iemand woont. Dat wordt bereikt door het volgen van de noodzakelijke kosten van gemeenten (kostenoriëntatie), rekening houden met de mogelijkheden die gemeenten zelf hebben om een deel van die kosten uit eigen inkomsten te dekken (inkomstenverevening), niet te gedetailleerd verdelen om te voorkomen dat de verdeling als bestedingsnorm gaat werken (globaliteit) en het vermijden van beloning van goed of slecht gedrag (ongewenste prikkelwerking).

Om aan deze eisen te voldoen is het takenpakket van gemeenten opgedeeld naar gelijksoortige beleidsvelden (clusters), zodat het mogelijk is een verdeling te maken op basis van kostenfactoren (maatstaven) die een uitlegbare en in de tijd stabiele relatie hebben met de noodzakelijke kosten van het takenpakket. Daarna is gekeken in welke mate gemeenten deze kosten zelf kunnen dekken (inkomstenverevening) door een inschatting te maken van de mate waarin gemeenten over eigen inkomsten kunnen beschikken (onder andere via de onroerendezaakbelasting en uit overige eigen middelen). Het verschil tussen de inschatting van de kosten en de veronderstelde eigen inkomsten is wat gemeenten uit het gemeentefonds ontvangen.

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrelaties

IBAN: NL02BNGH0285079050

IBAN: NL05BNGH0285079093 (belastingen en leges)

Telefoonnummer

[0592] 26 66 62

Faxnummer

[085] 20 84 923

E-mail

info@tynaarlo.nl

BIC: BNGHNL2G

Uitkomsten Drentse gemeenten

Onderstaand worden de herverdeeffecten van het gemeentefonds voor de 12 Drentse gemeenten weergegeven.

Overzicht herverdeeffecten gemeentefonds Drentse gemeenten			
	Inwoners	Bedrag per inwoner	Totaal effect Drentse gemeenten
Tynaarlo	33.887	-62	-2.100.000
Aa en Hunze	25.445	-4	-100.000
Assen	68.599	-1	-70.000
Borger-Odoorn	25.559	14	360.000
Coevorden	35.297	-2	-70.000
Emmen	107.048	-10	-1.070.000
Hoogeveen	55.699	10	560.000
Meppel	33.920	-11	-370.000
Midden-Drenthe	33.185	-9	-300.000
Noordenveld	31.253	-34	-1.060.000
Westerveld	19.460	78	1.520.000
De Wolden	24.330	-9	-220.000
Totaal			-2.920.000

Dit overzicht laat zien dat onze gemeente binnen de provincie Drenthe de grootste nadeelgemeente is. Voor de gehele provincie zullen de inkomsten met € 2,9 miljoen naar beneden gaan. Geld dat niet beschikbaar meer is voor wegenonderhoud, dorpshuizen, minimabeleid, zorgtaken, sport- en cultuurvoorzieningen etc.

Onderstaand worden enkele achterliggende oorzaken benoemd. Vooraf merken wij op dat de eerste vier jaar na invoering in 2023 het maximale herverdeeffect € 15 per inwoner per jaar bedraagt. De korting wordt bij onze gemeente derhalve als volgt gefaseerd:

Herverdeeffect per jaar gemeente Tynaarlo				
	2023	2024	2025	2026
Herverdeeffect in €	508.000	508.000	508.000	508.000

Per 1 januari 2027 wordt de herverdeling geëvalueerd en besloten of en in hoeverre bijstelling noodzakelijk is.

Korting sociaal domein

Bij het sociaal domein worden gemeenten van 20.000-50.000 inwoners gekort met gemiddeld € 38 per inwoner. Gemeenten tot 20.000 inwoners zelfs € 57 euro per inwoner. Deze kortingen worden overgeheveld voor een deel naar 100.000 plus gemeenten en voor het grootste deel naar de zogenaamde G4-gemeenten. Daarmee zou de scheefheid in het oude model worden opgelost.

Wat bij veel gemeenten ook speelt, is dat het tekort op het sociaal domein in de huidige verdeelsystematiek gedeeltelijk wordt opgevangen door overschotten op de WMO. Gemeenten geven veelal minder uit aan de individuele voorzieningen van de WMO, zoals scootmobielen dan ze gecompenseerd krijgen. Doordat het huidige cluster WMO absoluut en relatief wordt beperkt, komt deze mogelijkheid te vervallen.

Bij de nieuwe herverdeling vormt de maatstaf inwoners de belangrijkste maatstaf binnen het cluster sociaal domein. Dat betekent voor gemeenten met bevolkingskrimp een mogelijk nog groter nadeel.

Abonnementstarief Wmo

De nieuwe modellen van het gemeentefonds zijn gebaseerd op het uitgavenniveau 2017. Dat is dus voor de invoering van het abonnementstarief in 2020. Bij de uitwerking van de modellen is t.a.v. invoering abonnementstarief WMO alleen rekening gehouden met gedeerde inkomsten, de uitgaven 2017 zijn hiervoor gecorrigeerd. Met de t.g.v. de invoering van het abonnementstarief ontstane volumegroei is dus geen rekening gehouden. Als bekend gaat dit in Tynaarlo alleen al om € 1 miljoen, waar het nieuwe model dus niets mee doet.

Ozb-verrekening

Als gesteld wordt gekeken in welke mate gemeenten de kosten zelf kunnen dekken (inkomstenverevening) door een inschatting te maken van de mate waarin gemeenten over eigen inkomsten kunnen beschikken (onder andere via de onroerendezaakbelasting). Wat wordt verevend is overigens niet de feitelijke OZB-opbrengst van gemeenten, maar de OZB-capaciteit o.b.v. een gemiddeld tarief voor heel Nederland.

In het huidige model wordt de OZB op een lager niveau verevend dan wordt beoogd in de Financiële-verhoudingswet. Eenvoudig gesteld komt het erop neer dat gemeenten met een gemiddeld hogere WOZ-waarde momenteel in het voordeel zijn vergeleken met gemeenten waar deze lager is: deze gemeenten kunnen via een geringe tariefsverhoging meer financiële ruimte creëren.

De ozb-verevening vindt in het huidige model plaats voor woningen voor 80% en voor niet-woningen voor 70%. Dit wordt voor beide categorieën opgetrokken naar 90%. Ook worden de rekkentarieven opgetrokken naar het geactualiseerde gemiddelde landelijke ozb-tarief.

Deze beide maatregelen, het optrekken van de verevening naar 90% en het herberekenen van het ozb-tarief dat voor de verevening wordt gehanteerd, betekent voor onze gemeente met een absoluut en relatief hoge ozb-capaciteit een fors nadeel.

Verevening inkomsten

Als gesteld worden de zogenaamde eigen inkomsten 'verevend' (in mindering gebracht) op de totale uitgavenclusters. Naast het effect als hiervoor beschreven van de ozb-verevening worden ook de overige eigen middelen (exclusief grondexploitatie, dus rente, toeristen- en forensenbelasting, dividend) verevend. Door de gekozen systematiek van een generieke aftrek van 4,3% op alle clusters worden gemeenten met een hoog uitgavenniveau en slechts beperkte mogelijkheden om eigen inkomsten te genereren extra benadeeld. Dit vormt vooral voor Groninger en Friese gemeenten een verklaring van de vele nadeelgemeenten die daar zijn.

Herverdeeleffecten

De VNG heeft aangegeven dat als uitgangspunt wordt gehanteerd dat de herverdeling geen nadelige effecten mag kennen een bedrag van € 300 miljoen aan extra middelen nodig is. Oftewel met dat bedrag zijn er in elk geval geen nadeelgemeenten meer door de herverdeling van het gemeentefonds.

Dat laat onverlet dat navolging van stelsel in groei, waarin wordt aangegeven dat gemeenten structureel € 1,3 - € 1,5 miljard te kort komen op het sociaal domein enorm belangrijk is. Smpel gesteld eerst de koek voldoende groot maken, daarna herverdelen. Nu worden alleen tekorten (her)verdeeld.

Gemeenten in Groningen en Friesland

In Groningen en Friesland blijken de herverdeeleffecten van de nieuwe verdeling te cumuleren. Dit is voornamelijk het gevolg van de herverdeling in het sociaal domein. Gemeenten in die regio kennen een zwakke sociaaleconomische structuur en er is sprake van bevolkingsdaling, wat als gesteld minder gehonoreerd wordt.

De ROB merkt in zijn briefadvies uit september 2019 reeds op dat in het uiterste geval middelen voor specifieke gemeenten moeten worden afgezonderd als het niet in de rede ligt dat gemeenten deze effecten zelf kunnen opvangen. Gegeven de specifieke situatie van de Groningse en Friese gemeenten overwegen de fondsbeheerders een dergelijke uitzondering voor deze gemeenten in te richten. Echter, deze wordt conform de zogenaamde artikel-12-systematiek 'opgehaald' bij de gemeenten in de andere

delen van Nederland. Mogelijk dat dit betekent dat door deze 'solidariteitsbijdrage' voor de Groninger en Friese gemeenten de effecten voor onze gemeente nog verder verslechteren.

Te ondernemen stappen

In VDG-verband wordt onderzocht of aansluiting moet worden gezocht bij gemeenten in de provincies Groningen en Friesland voor mogelijke stappen om de financiële positie van gemeenten in de noordelijke regio onder de aandacht te brengen. De lobby richt zich momenteel vooral op de ROB in het kader van haar adviserende rol. Zo gauw daar meer over te zeggen valt informeren wij u nader.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders

O. de Jager RC MAC
gemeentesecretaris a.i.

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

Deze brief is automatisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.